

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 474/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 4. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených LS Legal, s.r.o., Krivá 2995/21, Košice, proti postupu Správneho súdu v Bratislave (predtým Krajského súdu v Bratislave) v konaní sp. zn. BA-5S/160/2020 takto

rozhodol:

1. Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní sp. zn. BA-5S/160/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Správnemu súdu v Bratislave súdu **prikazuje** v konaní sp. zn. BA-5S/160/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému po **1 500 eur**, ktoré **je** im Správny súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. augusta 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom správneho súdu o ich správnej žalobe s tým, že správny súd bude prikázané konať bez zbytočných prietahov a každému zo sťažovateľov bude priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur. Sťažovatelia tiež požadujú, aby bol správny súd uložený zákaz pokračovať v porušovaní ich práv.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 474/2024-16 z 19. septembra 2024 bola ústavná sťažnosť sťažovateľov prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Sťažovatelia podali 2. augusta 2020 na Krajskom súde v Bratislave, v tom čase príslušnom súde, správnu žalobu, ktorou sa domáhali zrušenia výsledkov volieb do zamestnaneckej časti akademického senátu fakulty informatiky a informačných technológií Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Krajský súd 11. novembra 2020 vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila 18. decembra 2020. Sťažovatelia sa k vyjadreniu žalovanej vyjadrili 12. februára 2021. Ich replika bola 3. marca 2021 doručená žalovanej, ktorá sa k nej vyjadrila 5. marca 2021. Okrem toho krajský súd vyzval 15. februára 2021 právneho zástupcu žalovanej na predloženie administratívneho spisu, na čo žalovaná reagovala podaním z 5. marca 2021 spolu s predložením jej dostupných dokumentov. Dňa 27. apríla 2023 vydala predsedníčka senátu krajského súdu pokyn na presun agendy na Správny súd v Bratislave. Sudkyňa spravodajkyňa správneho súdu vydala 30. novembra 2023 pokyn na predloženie veci vyššiemu súdnemu úradníkovi na kontrolu procesných podmienok a procesných úkonov. Vzhľadom na dlhodobú nečinnosť súdu sťažovatelia podali 22. mája 2024 na krajskom súde sťažnosť na jeho postup v konaní.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Aktuálna procesná situácia v namietanom konaní, keď v dôsledku nečinnosti správneho súdu nastal u sťažovateľov stav právnej neistoty, je dôvodom, pre ktorý sa rozhodli obrátiť s ústavnou sťažnosťou na ústavný súd. Sťažovatelia poukazujú na to, že konanie začalo pred vyše štyrmi rokmi, no nebolo nariadené žiadne súdne pojednávanie. Zo strany krajského súdu a následne správneho súdu neevidujú žiaden procesný úkon, ktorý by naznačoval zámer správneho súdu vo veci rozhodnúť. Vzhľadom na nečinnosť v konaní sťažovatelia 22. mája 2024 podali krajskému súdu sťažnosť na jeho postup, na ktorú nedostali odpoveď.

5. Podľa sťažovateľov v namietanom konaní nemožno hovoriť o nadmernej právnej či skutkovej zložitosti veci, súčasťou spisu sú všetky dôkazy potrebné pre rozhodnutie vo veci. Tieto faktory preto nemôžu ospravedlniť aktuálnu zdĺhavosť súdneho konania, pričom sťažovatelia sú v konaní maximálne súčinní. Z toho možno vyvodiť, že správny súd ako porušovateľ v konaní nekoná,

a to ani čiastkovými úkonmi. Požadované finančné zadost'učinenie odôvodňujú povahou rozhodnutí, ktoré boli napadnuté žalobou, ktorých dosah siaha nielen na jednotlivcov, ale aj časť verejnosti. Preto sa o podanej žalobe vyžadovalo rýchle rozhodnutie.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

6. K ústavnej s'ťažnosti sa vyjadrila predsedníčka správneho súdu. Poukázala na neúplné obsadenie miest sudcov, ako aj na to, že k 1. júnu 2023 správny súd prevzal 5 766 nerozhodnutých vecí zo správnych kolégií Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Trnave a Krajského súdu v Nitre. Vo vyjadrení referovala vyjadrenie zákonného sudcu, s ktorým sa plne stotožnila. Sudca zdôraznil, že faktickým držiteľom spisu sa stal 17. júna 2024 a dosiaľ vybavoval veci so skorším nápadom. Predmetnú vec plánuje dať na termín rozhodnutia najneskôr do konca 1. štvrt'roka 2025. Pre nesúhlas predsedníčky senátu z dôvodu, že vec bude daná na termín rozhodnutia, správny súd nepredložil ústavnému súdu súdny spis.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre s'ťažovateľa (II. ÚS 32/02).

9. Predmetom konania je preskúmanie výsledkov volieb do zamestnaneckej časti akademického senátu fakulty vysokej školy. Je možné dospieť k záveru, že nejde o bežný druh správnej žaloby. Vec preto možno hodnotiť ako čiastočne právne zložitú. V namietanom konaní nemožno vzhľadnúť faktickú náročnosť, o čom svedčí aj to, že strany urýchlene reagovali na výzvy súdu a žalovaná ešte v marci 2021 predložila krajskému súdu požadované listinné dôkazy, s ktorými disponuje. V správaní s'ťažovateľov neboli zistené skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania. S'ťažovatelia sa žalobou domáhajú preskúmania zákonnosti volieb do akademického senátu fakulty, ktoré sa konali v júni 2020, na funkčné obdobie 2019 – 2023. V týchto voľbách kandidovali aj s'ťažovatelia okrem s'ťažovateľky 3, avšak neboli zvolení. Význam sporu pre s'ťažovateľov nie je vysoký, možno ho vnímať v rovine morálneho zadost'učinenia.

10. Napokon ústavný súd preskúmal postup súdu v napadnutom konaní, ktoré trvalo v čase podania ústavnej s'ťažnosti štyri roky. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a aj vyjadrenia predsedníčky správneho súdu je zrejmé, že po podaní žaloby v auguste 2020 až do prvých mesiacov roku 2021 krajský súd vo veci vykonal predovšetkým administratívne úkony spočívajúce vo výzve na zaplatenie súdneho

poplatku a v doručovaní žaloby a následných vyjadrení účastníkom konania. Okrem toho výzvou z 15. februára 2021 vyzval žalovanú na predloženie administratívneho spisu, na čo žalovaná 5. marca reagovala a predložila dokumenty, ktorými disponovala. V ďalšom období, teda po marci 2021, už krajský súd a následne správny súd, na ktorý prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva, vo veci nielenže nenariadil pojednávanie, no nevykonal ani žiaden relevantný úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu vo veci. V dôsledku postupu súdu sa tak sťažovatelia po viac ako štyroch rokoch nachádzajú v stave právnej neistoty bez toho, aby im konajúci súd poskytol aspoň perspektívu nastolenia právnej istoty. Takto dlho trvajúcu nečinnosť súdu aj pri akokoľvek náročnej veci nie je možné tolerovať.

11. Čo sa týka personálnych problémov správneho súdu či množstva pridelenej súdnej agendy, je potrebné uviesť, že systémové zlyhania správy súdnictva nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a Slovenskú republiku nezbavujú zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Účelom týchto práv nie je pomenovanie príčin prieťahov alebo dospieť k záveru, či majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť, či k týmto prieťahom v konaní došlo, a odstrániť stav právnej neistoty sťažovateľa.

12. Úlohou súdu je zabezpečiť taký procesný postup vo veci, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty, kvôli čomu sa sťažovatelia obrátili na súd. Tomu však nezodpovedá vyše tri a pol roka trvajúca nečinnosť súdu a ani vyše štyri roky trvajúce konanie bez meritórneho rozhodnutia. Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil, že postupom správneho súdu, ktorý vec prejednáva, bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (bod 1 výroku tohto nálezu).

13. Keďže namietané konanie stále prebieha, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy správneho súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

14. Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Bara a Kola proti Albánsku z 12. októbra 2021 (sťažnosť č. 43391/18 a č. 17766/19), ktorý sa týkal namietaného porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s rozhodovaním správnych súdov o neplatnosti volieb do funkcie rektora univerzity, vzhliadol občiansky charakter práva v skutočnosti, že voľba a následné ustanovenie do funkcie rektora financovanej z verejných zdrojov sa nepochybne týka výkonu profesionálnej kariéry jednotlivca a jeho finančných záujmov (bod 57 rozsudku). V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je aplikovateľný na vec sťažovateľov, keďže funkcia člena akademického senátu nespĺňa uvedené kritériá, členstvo v akademickom senáte nemá povahu výkonu profesie a nie je spojené s nárokom na peňažné plnenie. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

15. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020).

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

16. Ústavný súd vzal do úvahy dĺžku konštatovanej nečinnosti súdu, predmet a charakter posudzovaného konania a jeho zložitosť, ako aj jeho význam pre sťažovateľov. Vzhľadom na to ústavný súd považoval priznanie 1 500 eur pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu sťažovateľov nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im správny súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2024 je 343,25 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur), čo predstavuje 686,50 eur. Spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) predstavuje náhrada trov 713,96 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2024

Robert Šorl
predseda senátu